

White paper van DSV over de RES 2.0

Fractie DSV
november 2023

In de oordeelsvormende vergadering van 30 november 2023 wordt een belangrijk document besproken: de memo over de Regionale Energie Strategie (RES) 2.0. In deze memo is een perspectief voorgelegd over hoe het doel van de RES behaald kan worden. Specifiek, hoe het tussentijdse doel voor 2030 kan worden behaald.

RES doel

De memo gaat uit van het RES-doel om in 2030 in totaal 0,7 TWh op te wekken in de regio van het pact van Westfriesland. Echter, het uiteindelijke doel is om in 2040 energieneutraal te worden, en het doel daarvoor ligt op 4 TWh. De middelen die worden genoemd om dit doel te halen zijn op dit moment exclusief zon- en windenergie. Als het doel om energieneutraal te worden niet met alleen zon en wind gaat lukken, waar bijna alle partijen van overtuigd zijn, dan is het verstandig om nu al te kijken wat er nog nodig is om dit doel wél te bereiken. Het enige middel dat voldoende capaciteit heeft om dan energieneutraal te worden is kernenergie. Als de enige oplossing voor het energieneutraal worden in 2040 die van kernenergie is, waarom spelen we daar dan nu niet meteen op in? Er zijn genoeg andere provincies die dat nu al doen, waarom wij niet? Waarom zouden wij kernenergie niet bij de tussenstap voor 2030 betrekken?

Toenemend draagvlak voor kernenergie

De Provinciale Staten van Overijssel hebben een motie aangenomen om ervoor te zorgen dat de mogelijke toepassing van een relatief kleine kerncentrale, met zogenaamde SMR's (Small Modular Reactors), zal worden onderzocht door een werkgroep. Haar opdracht is na te gaan hoe Overijssel een voortrekkersrol op dit gebied kan gaan spelen. Ook andere provincies zijn met zo'n onderzoek bezig, namelijk Drenthe, Flevoland, Friesland, Gelderland, Limburg en Noord-Brabant. De onderzoeken strekken zich veelal uit tot het vinden van een geschikte vestigingsplaats voor deze kernreactoren. Zuid-Holland heeft ook zo'n locatiekeuze in voorbereiding.

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat stelt ter voorbereiding van de realisatie van SMR's het komende jaar een bedrag van € 10 miljoen beschikbaar. Daarop zullen verschillende provincies een beroep doen.

Ook de landelijke politiek kijkt op dit moment al naar de mogelijkheid van kleine centrales in de regio. In september 2022 is er in de Tweede Kamer een motie aangenomen die de regering opdraagt om te onderzoeken óf er bij grote industrieën en industriegebieden belangstelling is voor een kleine kerncentrale die hen van energie kan voorzien.

Lokale energievraag

Waarom denken provincies en het Rijk nu ineens aan deze kleine kerncentrales als een reële mogelijkheid? De reden is eigenlijk heel simpel: als je CO₂-vrije energie wilt produceren, moet je deze energie uiteindelijk ook op de juiste plek zien te krijgen. Precies

waar de energie nodig is. Als deze energie van slechts een klein aantal plekken komt, bijvoorbeeld een paar hele grote kerncentrales en een gering aantal aanlandingsplekken voor windenergie op zee, dan is het vervoeren van deze elektrische stroom naar de juiste plek een enorme uitdaging, al dan niet een onmogelijkheid. Als grote energieverbruikers, zoals verschillende industrieën, hun energie zelf opwekken, dan geeft dat het al-reeds-zwaarbelaste elektriciteitsnet veel opluchting. Dit lokaal opwekken wordt al gedaan, ook hier in de Kop van Noord-Holland. Glastuinbouwgebieden wekken bijvoorbeeld zelf elektra op met warmtekrachtkoppeling. Deze lokale elektraproductie zal verdwijnen als de glastuinbouw van het gas af moet en daarmee zal de lokale energievraag toenemen.

Maar ook de middelgrote en kleine bedrijven in de regio, tezamen met een hoge bevolkingsdichtheid in Noord-Holland en natuurlijk niet te vergeten de datacentra in Hollands Kroon, maken dat de vraag naar energie hier zeer hoog is.

Daarnaast is er nog de leveringszekerheid. Als je veel kleine centrales hebt, dan is de zekerheid dat er genoeg energie geleverd kan worden vele malen groter dan als je slechts een paar grote centrales hebt. Nog een voordeel is de bouwtijd van kleine centrales. Door de modulaire bouw is deze aanzienlijk korter dan die van de grote centrales.

Voorstel

Waarom op dit moment alleen focusen op het tussentijdse doel in 2030? Het is juist nú essentieel om in te spelen op het uiteindelijke doel: energieneutraal in 2040. Maar dan is er natuurlijk nog één belangrijke vraag: hoe dan?

Het voorstel van DSV Opmeer is om samen met de andere gemeenten van het pact van Westfriesland naar een locatie voor een kleine kerncentrale te gaan zoeken. Vervolgens gaan we naar de provincie en het Rijk communiceren dat wij als regio op zoek zijn naar zo'n locatie om op die manier de RES-doelen voor 2040 te behalen. De doelen die nu gesteld zijn voor 2030 zijn in principe te behalen met zon- en windenergie, maar die 4,5 keer grotere opgave voor 2040, slechts tien jaar daarna, is zonder kernenergie simpelweg niet haalbaar. Daar moeten we nu al mee beginnen.

Wat levert kernenergie ons op?

Eén woord: zekerheid. Met een kerncentrale kunnen wij aan het RES doel voldoen en ook aan de toenemende vraag naar CO₂-vrije energie.

Een Westfriesse kerncentrale zorgt voor een betere benutting van het elektranet. Het net wordt slechts in één richting belast. Bij zon- en windenergie is de aanlevering van energie afhankelijk van energie uit twee richtingen, waardoor het net inefficiënter is. Hierdoor zouden nieuwe verbruikers langer moeten wachten op een aansluiting.

Verder zijn we met een Westfriesse kerncentrale veel minder afhankelijk van de landelijke netbeheerder. Zon- en windenergie zijn namelijk niet leveringszeker, en als alle elektriciteit die wel leveringszeker is van het landelijke net moet komen, bepaalt de landelijke netbeheerder wat de maximale capaciteit is waar Westfriesland op kan rekenen. We zijn dan dus erg afhankelijk van de energielevering van anderen.

Kernenergie in de regio is aantrekkelijk voor bedrijven vanwege de leveringszekerheid en de schaalbaarheid van het elektrisch vermogen. De zekerheid van voldoende energie, ook in de toekomst, is voor bedrijven een belangrijke voorwaarde om zich in hier in de regio te vestigen.

Ten slotte

We zullen nú moeten inspelen op het ambitieuze energieneutrale doel voor 2040. Als we daar niet nu al mee aan de gang gaan, zullen we het doel niet halen. Zon- en windenergie lijkt op de korte termijn de oplossing, maar op de langere termijn gaat alleen dat niet werken. We zullen moeten kijken naar een echte oplossing, en volgens DSV en vele anderen is dat lokale kernenergie. Daarom is het noodzakelijk om de stappen die gezet moeten worden voor een energieneutraal Westfriesland in 2040 in de RES 2.0 op te nemen.